

Ιστορικό & Λογοτεχνικό Αρχείο Καβάλας

Η ΚΑΒΑΛΑ ΚΑΙ ΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ Η ΚΑΒΑΛΑ ΚΑΙ Η ΘΡΑΚΗ

**ΙΣΤΟΡΙΑ – ΤΕΧΝΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα**

**ΠΡΑΚΤΙΚΑ
Γ' ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

17 – 18 Σεπτεμβρίου 2010

Επιμέλεια : ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΡΟΥΔΟΜΕΤΩΦ

ΤΟΜΟΣ Β΄

ΚΑΒΑΛΑ 2012

Copyright : **ΙΣΤΟΡΙΚΟ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ**
ΑΡΧΕΙΟ ΚΑΒΑΛΑΣ

ISBN 978-960-9448-05-5

ΕΚΔΟΤΗΣ : **ΙΣΤΟΡΙΚΟ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ**
ΑΡΧΕΙΟ ΚΑΒΑΛΑΣ

Ομονοίας 183, ΤΚ. 65403, ΚΑΒΑΛΑ

ή

Τ.Θ. 1548, Τ.Κ. 65110, ΚΑΒΑΛΑ

Τηλ. 2510 222830

Τηλεομοιότυπο 2510 837880

E-mail : histarchiv@otenet.gr

Ιστοσελίδα: www.ilak.org

Η γραφιστική επιμέλεια και επεξεργασία έγινε από τον Ν. Ρουδομέτωφ
Στο ηλεκτρονικό Τμήμα του **Ιστορικού & Λογοτεχνικού Αρχείου Καβά-**
λας.

Πολύτιμοι συνεργάτες:

Άννα Αμβριωνίδου Τεχνολ. Μηχανολόγος Μηχανικός και

Γεωργία Βιολιτζή, Φιλολόγος, υποψ. Διδάκτωρ Α.Π.Θ.

Αφιερώνεται
στους Καβαλιώτες
που αγαπούν την πόλη τους
και την ιστορία της

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Βίκτωρ Ρουδομέτωφ,
Αν. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κύπρου.

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ :

Ευστάθιος Κεκρίδης
Αν. Καθηγητής Δ. Π. Θ.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Νικόλαος Ρουδομέτωφ
Πρόεδρος του Ιστορικού & Λογοτεχνικού
Αρχείου Καβάλας.

ΤΑΜΙΑΣ

Κωνσταντίνος Χιόνης
Ιστορικός

***

Διεύθυνση επικοινωνίας-αλληλογραφίας :

Ιστορικό & Λογοτεχνικό Αρχείο Καβάλας

Τ. Θ. 1548, 65110 Καβάλα

Τηλέφωνα : 2510- 222.830

Τηλεομοιότυπο : 2510- 837.880

e-mail: histarchiv@otenet.gr

Site : www.ilak.org

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΣΕΒΑΣΜΙΟΤΑΤΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Φ.Ν.Θ. Κ. Κ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΑ ΚΟΚΛΑ

Γενική Γραμματέας Περιφέρειας
Ανατ. Μακεδονίας και Θράκης

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΑΤΣΗΣ

Πρόεδρος Νομαρχ. Αυτοδιοίκησης
Δράμας-Καβάλας-Ξάνθης

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΛΛΙΟΝΤΖΗΣ

Νομάρχης Καβάλας

ΚΩΣΤΗΣ ΣΙΜΙΤΣΗΣ

Δήμαρχος Καβάλας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΤΟΜΟΣ Α΄

- Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου επιστολή 7
- Προλεγόμενα, (Επιτροπές Συνεδρίου κλπ.).....σελ.....1-12
- Νικολάου Ρουδομέτωφ, *Το Χρονικό του Συνεδρίου*, ... 13
- Αναστασίου Μάνθου, *Ο γιατρός Ιωάννης Αστεριάδης και η προσφορά του στην πόλη της Καβάλας*, ...17
- Θεοφάνη Μαλκίδη, *Οι Θράκες πρόσφυγες του 1922 στους Νομούς Έβρου και Καβάλας*, ...35
- Μανώλη Βαρβούνη *Ο ποιητής Ιωάννης Κωνσταντινίδης (1848-1917) και η Ελληνική Λαϊκή Παράδοση*, ...53.
- Μαρίας Θ. Λυμπεράκη, Θ. Λυμπεράκη, *Η χηρεία του Μητροπολιτικού Θρόνου Ελευθερουπόλεως, μετά τον μαρτυρικό θάνατο του Εθνομάρτυρα Μητροπολίτη Γερμανού Σακελλαρίδη*, ...65
- Νικολάου Ρουδομέτωφ, *Οι Ρώσοι «Εμικρέδες» της Καβάλας 1922-26*,..... 125
- Στυλ. Βαρυπάτη, *Στοές και μεταλλεία Λεύκης – Χαλκερού*, ... 185
- Καϊμάρης, Γ. Καραδέδος, Ο. Γεωργούλα, Π. Πατιάς, *Αναζητώντας την Εγνατία Οδό από τους Φιλίππους έως το Ακόντισμα*, ... 209
- Δημητρίου π. Στρατή, *Το Αρχείο του Δημητρίου Κ. Λαγού από την Καλλιράχη Θάσου*, ... 239
- Βλάση Βλασίδη, *Μια πρώτη εισαγωγή στους Ραδιοφωνικούς και Τηλεοπτικούς σταθμούς της Καβάλας*, ...271
- Νικολάου Μιχαλοπούλου, *Το Εθνικό Ορφανοτροφείο Θηλέων Καβάλας και οι δραστηριότητές του 1926-1962*, ...329
- Αγγελικής Κιουρτσή-Μιχαλοπούλου, *Λύκειο Ελληνίδων Καβάλας: Το έργο του και η προσφορά του στα είκοσι πρώτα χρόνια της λειτουργίας του (7 Δεκεμβρίου 1945 – 7 Δεκεμβρίου 1965)*, ...339
- Σαπφώ Αγγελούδη-Ζαρκάδα, *«Θεραπευτήριο Ελπίς» το Χρονικό της ίδρυσης και της κατασκευής του*, ... 365
- Κωνσταντίνου Χιόνη, *Μιχαηλ Σποντής, Ο μεγάλος ευεργέτης της ελληνορθόδοξης κοινότητας Καβάλας*, ...399
- Στρατή Παπαδοπούλου-Νεράντζη Νεράντζη,

- Η παραγωγή σιδήρου στο Νομό Καβάλας και την ευρύτερη περιοχή κατά τα ιστορικά χρόνια, ...411*
- **Ιωάννου Ηλιάδη**, *Ο νυχτερινός φωτισμός των ιστορικών διατηρητέων κτηρίων της Καβάλας, ... 425*
  - **Ιωάννου Ηλιάδη-Βλάσης Χρηστάρας- Όλγα Μπακιρτζή**, *Η παράλια οχύρωση της Παναγίας Καβάλας: Πρόταση ανάδειξης και προβολής, ...449*
  - **Δημητρίου Θεοχ. Κύρου**, *Η Υποδιοίκηση Θάσου το 1914. Πληροφορίες από ανέκδοτα έγγραφα της Γενικής Διοίκησης Μακεδονίας, ...471*
  - **Αλεξάνδρου Αντωνίου**, *Σχολικά κτήρια του Μεσοπόλεμου στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη. Συμβολή στην προστασία και την ανάδειξή τους, ...487*
  - **Γεωργίου Χατζοπούλου**, *Η εθνωφελής δράση του Θεμιστοκλή Χατζησταυρου στην Επαρχία Δραμας κατα τους δυσχειμερους χρονους 1902-1907 .....517*

ΤΟΜΟΣ Β΄

- **Προλεγόμενα 543**
- **Χαΐδω Κουκούλη-Χρυσανθάκη**, *Φιλιπποι 1861-1961: Ανασκαφες και ανασκαφεις 553*
- **Στάθη Ν. Κεκριδή**, *Η συμβολή της Εκκλησίας στην αγροτική εκπαίδευση: Η περίπτωση της Γεωργικής Σχολής Εικοσιφοινίσσης Παγγαίου, ...627*
- **Χρήστου Κοζαρίδη**, *Οι Γκαγκαβουζηδες και η πορεία τους μέσα στο χρόνο 633*
- **Πέτρος Πετράτος**, *καβαλα, μεσοροπη, μουσθενη και οι κατοικοι τους κατα τους βαλκανικους πολεμους: απο το ημερολογιο ενος κεφαλλονιτη στρατιωτη.....647*
- **Στράτου Ν. Δορδανά**, *Το θερμό καλοκαίρι του 1916: η εισβολή των γερμανο-βουλγαρων και η καταληψη της καβαλας μεσα απο τις πηγες 663*
- **Χριστίνας Βαμβούρη-Δημάκη**, *Η πόλη της Καβάλας, «Μήλον της Έριδος» στα νότια Βαλκάνια (1912 – 1918). Ο ρόλος του Τύπου στην ανάπτυξη της εποχής, ...683*
- **Κωνσταντίνου Χιούτη**, *Ο εντοπισμός των Τιμίων Δώρων της Στέρνας Αν. Θράκης στην Καβάλα (1925), ...697*

- **Ιωάννου Ελ. Σιδηρά**, *Ιστορικά σύμμεικτα περί την Καβάλα. Πρόσωπα και γεγονότα (1904-1934). Ιστορικές μαρτυρίες από τα ανέκδοτα έγγραφα αλληλογραφίας του Αρχείου της Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ...725*
- **Βασίλη Ριτζαλέου**, *Η τύχη της ακίνητης περιουσίας των Εβραίων στην Καβάλα πριν από τον εκτοπισμό στην Πολωνία τον Μάρτιο του 1943, ...751*
- **Γεωργίου π. Ἀθαν. Ρούκαλη**, *116 Πατριαρχικά έγγραφα τό πλείστον ἀνέκδοτα περιόδου 1859 - 1891 αρχείου Γεωργίου π. Ἀθαν. Ρουκαλη 771*
- **Στρατής Παπαδόπουλος¹, Αναγνώστης Αγελαράκης², Σοφία Τσουτσούμπη-Λιόλιου** *Ταφικές πρακτικές στη Θάσο: Από τη Νεολιθική ως την Ελληνιστική περίοδο 1043*
- **Κομνηνός Απότας**, *Γενικό Νοσοκομείο Καβάλας 1915-1965. .. 1043*
- **Νίκος Τσουμπάκης**, *Πολιτικές και Ιδεολογικές αναζητήσεις μαθητών του Γυμνασίου Καβάλας στα 1932-34 και διώξεις εναντίον τους.....*
- **Ηλίας Ζιάγκος**, *Η Τοποτηρητεία της Ασπροστολικής Μητροπόλεως Φ.Ν.Θ. από τον Μητροπολίτη Ελευθερουπόλεως Αμβρόσιο (1962-65) με βάση τον τοπικό τύπο.....*
- **Χαλκιάς Γεώργιος – Τζίμας Πέτρος** *Αγιαζωνίτες μοναχοί στο νησί της Θάσου (1809-1912) 1163-1194*

ΤΟΜΟΣ Γ΄

ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

- **Νικολάου Ρουδομέτωφ**, *Το Χρονικό του Συνεδρίου, σελ. 1-14*
- **Jovanka Djordjevic Jovanovic**. *Γνωριμία με την ξεχασμένη οικογένεια Χάδια.....15*
- **Afrim Hoti-Damianos Komatas**, *Via Egnatia: The Dyrrachion-Philippi itinerary. (start to xi century), ...41*
- **Δημητρίου Τσαμου**, *Οι Επαναστασεις στη Βοσνία και την Ερζεγοβίνη (1875) και τα γεγονότα που επακολούθησαν.....59-332*

¹ Υπουργείο Πολιτισμού/Τουρισμού, ΙΗ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων

² Πανεπιστήμιο Adelphi Νέας Υόρκης, Τμήμα Αρχαιανθρωπολογίας